

Misdaadvermogen en het internationaal strafrecht

*De internationale samenwerking door Nederland, de Nederlandse
Antillen en Aruba inzake de bestrijding van het witwassen en de
confiscatie van wederrechtelijk verkregen voordeel*

Roan Lamp

Gouda Quint – Deventer
(S. Gouda Quint – D. Brouwer en Zoon)

in samenwerking met het
Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen te Utrecht

2000

Inhoud

Lijst van afkortingen	xiii
-----------------------	------

Hoofdstuk 1

Inleiding

1	Misdaadvermogen als aandachtspunt	1
2	De bestrijding van witwassen en de confiscatie: nationaal en internationaal	2
3	Opzet van het onderzoek	3
	Doelstelling, inhoud en structuur	3
	Overlap	6
	De Nederlandse Antillen en Aruba	7
	Verdragen en het nationale recht	8
	Internationale samenwerking inzake privaot-, fiscaal- en douanerecht en door bijzondere opsporingsdiensten	9

Hoofdstuk 2

Internationale ontwikkelingen

1	Inleiding	11
2	Aanbeveling R(80)10 van de Raad van Europa (1980)	11
3	De verklaring van Basel (1988)	12
4	Het VN-Drugsverdrag (1988)	14
5	De Financial Action Task Force (FATF)	16
	De veertig aanbevelingen	17
	Toezicht en onderzoek	22
	De Caribbean Financial Action Task Force (CFATF)	25
6	Het Verdrag inzake witwassen (1990)	26
7	De Europese richtlijn inzake witwassen (1991)	28
	Voorstel tot uitbreiding van de richtlijn	31
8	Het Europese Actieplan ter bestrijding van de georganiseerde criminaliteit (1997) en het Gemeenschappelijk Optreden inzake binnenlandse maatregelen voor de samenwerking op het gebied van de confiscatie (1998)	33
9	Kernpunten	35

*Hoofdstuk 3**De nationale bestrijding van het witwassen van misdaadvermogen*

1	Inleiding	39
2	Internationale verplichtingen aangaande de bestrijding van witwassen	39
3	De Nederlandse strafbaarstelling van witwassen: heling	40
	Artikel 416 Sr	41
	Artikel 417 Sr	46
	Artikel 417bis Sr	46
	De begunstiging	47
4	Komend recht: de aparte strafbaarstelling	47
	De internationale samenwerking	51
5	De Wet identificatie bij financiële dienstverlening 1993	51
6	De Wet melding ongebruikelijke transacties	54
	Systeem van de wet	54
	De melding	56
	Het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties	58
7	De Wet inzake wisselkantoren	62
8	De Nederlandse Antillen en Aruba	68
	De strafbaarstelling van witwassen	68
	De Landsverordening identificatie bij financiële dienstverlening	72
	De Landsverordening meldplicht ongebruikelijke transacties	75

*Hoofdstuk 4**De nationale ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel*

1	Inleiding	83
2	De ontstaansgeschiedenis van de Nederlandse ontnemingswetgeving	84
	De Wet vermogenssancties	84
	Financiële facetten van ernstige vormen van criminaliteit	85
	Legislatieve Projecten Vermogenssancties	88
3	Het Nederlandse materiële ontnemingsrecht	90
	Het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel	90
	Het begrip wederrechtelijk verkregen voordeel	93
	De aftrek van kosten	98
	De oplegging van de betalingsverplichting: draagkracht en aanspraken van derden	100
4	De inbeslagneming	102
	Doelstelling en voorwaarden	102
	Bevoegdheid tot inbeslagneming	104
	De Bucro-problematiek: inbeslagneming en eigendomsconstructies	108
5	De ontnemingsprocedure	112
6	Het strafrechtelijk financieel onderzoek	117
	Doel, voorwaarden en instelling	117

	Dwangmiddelen	119
	Sluiting van het onderzoek	123
	NN-sfo en het sfo tijdens de executiefase	124
	Relatie met het reguliere onderzoek	124
7	Alternatieve methoden ter afoming van wederrechtelijk verkregen voordeel	126
	De transactie en de schikking	126
	De geldboete	129
	De verbeurdverklaring	130
	De onttrekking aan het verkeer	134
	De schadevergoeding	134
	Voorwaarden bij veroordeling en sepot	136
8	Het Antilliaanse en Arubaanse ontnemingsrecht	137
	Artikel 38e lid 4 NASr/ASr	139
	Artikel 177c NA/ASv	140
	Cassatie in ontnemingszaak	141
	Strafbaar feit waarop een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd	141
9	Internationale eisen	144

Hoofdstuk 5

Informatie-uitwisseling door politie en Meldpunt

Ongebruikelijke Transacties

1	Inleiding	147
2	Politiële informatie-uitwisseling	148
3	Interpol	149
	FOPAC	151
4	De Uitvoeringsovereenkomst van Schengen (1990)	152
5	Europol	156
	Competentie en taken	157
	Nationale eenheden en verbindingsofficieren	160
	Gegevensbestanddelen	161
	Gebruik en verstrekking van gegevens	164
	Gegevensbescherming	166
	Het Verdrag van Amsterdam	168
6	Nederlandse wetgeving	169
	Artikel 552i Sv	170
	De Wet en het Besluit politieregisters	172
	Een Europees databestand van verdachte transacties?	175
7	De Nederlandse Antillen en Aruba	176
8	Internationale informatie-uitwisseling door het Meldpunt	
	Ongebruikelijke Transacties	177
	De nationale wetgeving in Nederland	177
	De nationale wetgeving van de Nederlandse Antillen en Aruba	180

9	Internationale afspraken	181
	Het akkoord tussen België en Nederland	182
	De Egmont groep	184
	Verdere ontwikkelingen	184
	Een toekomstig kader voor de samenwerking	185
10	Beschouwing	187
	De politieke informatie-uitwisseling	187
	Interpol	188
	De Overeenkomst van Schengen	189
	Europol	190
	De nationale wetgeving	194
	De informatie-uitwisseling door het Meldpunt	
	Ongebruikelijke Transacties	197

Hoofdstuk 6

Internationale huiszoeking en inbeslagneming

1	Inleiding	205
2	Het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (1959)	206
3	Het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken (1962)	212
4	Het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika aangaande wederzijdse rechtshulp in strafzaken (1981)	216
5	Het VN-Drugsverdrag (1988)	222
6	Het Verdrag inzake witwassen (1990)	225
7	De Overeenkomst van Schengen (1990)	229
8	Overzicht	231
9	Nationale wetgeving	234
10	Nederland als aangezochte staat	235
	Algemeen	235
	De officier van justitie	236
	De rechter-commissaris	239
	De rechtbank	246
11	Nederland als verzoekende staat	251
12	De Nederlandse Antillen en Aruba	258
	De Nederlandse Antillen en Aruba als aangezochte staten	259
	Justitiële rechtshulp zonder nationale uitvoeringswetgeving	271
	De Nederlandse Antillen en Aruba als verzoekende staten	276
13	Beschouwing	277
	Doelmatigheid	278
	Rechtsbescherming	286
	De normering van de justitiële rechtshulp	289

*Hoofdstuk 7**De overdracht van de tenuitvoerlegging van vermogenssancties en het internationaal confiscatiebeslag: de verdragen*

1	Inleiding	297
2	De verdragen	298
3	Het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in strafzaken (1968)	300
4	De Overeenkomst inzake de administratieve samenwerking op het gebied van de regelingen die verband houden met de verwezenlijking van de doelstellingen van de Benelux Economische Unie, met aanvullende protocollen (1969)	306
5	Het Europees Verdrag inzake de internationale geldigheid van strafvonnissen met bijlagen (1970)	308
6	Het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Australië inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken (1988)	316
7	Het VN-Drugsverdrag (1988)	320
8	Het Verdrag inzake witwassen (1990)	326
9	Het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Canada inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken (1991)	337
10	Het Verdrag tussen de Lid-staten van de Europese Gemeenschappen inzake de tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnissen (1991)	340
11	De Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika inzake wederzijdse samenwerking bij de opsporing, inbeslagneming en confiscatie van opbrengsten van en hulpmiddelen bij het plegen van misdrijven en de verdeling van geconfisqueerde voorwerpen (1992)	343
12	Het Verdrag tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland ter aanvulling en vergemakkelijking van de werking van de Overeenkomst van de Raad van Europa inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven (1993)	350
13	Overzicht	352
14	Beschouwing	355
	Doelmatigheid	356
	Rechtsbescherming	359

*Hoofdstuk 8**De overdracht van de tenuitvoerlegging van vermogenssancties en het internationaal confiscatiebeslag: de nationale uitvoeringswetgeving*

1	Inleiding	363
2	Nederland	364
3	Het toepassingsgebied van de WOTS	364

4	De overname van vermogenssancties	367
	Voorwaarden en weigeringsgronden	367
	De verdragseis	368
	Openbare orde	373
	De eerste fase van de overnameprocedure: de minister en het openbaar ministerie	380
	De buitengerechtelijke geldboeteprocedure	382
	De exequaturprocedure	386
	De aanpassing van de te executeren sanctie	392
5	De inbeslagneming	399
	De voor inbeslagneming vatbare voorwerpen	401
	Inbeslagneming als overdracht van executie en als kleine rechtshulp	402
	Het strafrechtelijk financieel onderzoek	405
	Artikel 13a en 13b WOTS	408
	De bevoegdheid tot inbeslagneming	412
	Rechten van belanghebbenden	413
	De overdracht van inbeslaggenomen voorwerpen	415
6	De overdracht van de tenuitvoerlegging van vermogenssancties	418
7	Het opsporen van vermogensbestanddelen in Nederland tijdens de executiefase	424
8	De Nederlandse Antillen en Aruba	425
	De eenvormige Landsverordening overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen	425
	De overdracht van de tenuitvoerlegging van vermogenssancties en het internationale beslag ter verbeurdverklaring en ter ontneming	428
	‘The Fair Rose of Sharon’: de overdracht van inbeslaggenomen voorwerpen zonder wettelijke basis	429
9	Beschouwing	432
	Doelmatigheid	432
	Rechtsbescherming	433

Hoofdstuk 9

De overdracht van de confiscatieprocedure

1	Inleiding	435
2	Het Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolgning (1972)	436
3	Het VN-Drugsverdrag (1988)	437
4	Het Verdrag inzake witwassen (1990)	440
5	De Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika inzake wederzijdse samenwerking bij de opsporing, inbeslagneming en confiscatie van opbrengsten van en hulpmiddelen bij het plegen van misdrijven en de verdeling van geconfisqueerde voorwerpen (1992)	444

6	De Nederlandse wetgeving	446
7	De overname: minister en openbaar ministerie	447
8	De confiscatieprocedure in Nederland	451
	Het strafrechtelijk financieel onderzoek en de inbeslagneming	456
	De ontnemingsmaatregel	459
9	De overdracht van de confiscatieprocedure door Nederland	460
	Het voorstel van de officier van justitie	460
	Kennisgeving en beklag	464
	De beslissing van de minister	468
	Het verzoek	473
	De informatie-uitwisseling en de overdracht van confiscatieprocedures	474
10	De Nederlandse Antillen en Aruba	475
11	Beschouwing	477

Hoofdstuk 10

De interregionale rechtshulp

1	Inleiding	485
2	Bronnen van de interregionale samenwerking in strafzaken	485
	Het Statuut	485
	Overige bepalingen	487
3	De verschillende vormen van rechtshulp	488
	De interregionale uitwisseling van MOT-gegevens	488
	De politieke informatie-uitwisseling	489
	De kleine rechtshulp	490
	De overdracht van executie	493
	De overdracht van strafvervolging	494
	De overlevering	496
4	Het Voorontwerp van Rijkswet inzake de strafrechtelijke samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk (1992)	497
	De politieke informatie-uitwisseling	498
	De kleine rechtshulp	499
	De overdracht van executie	500
	De overdracht van strafvervolging en overige bepalingen	501
5	Recente ontwikkelingen	503
6	Beschouwing	504

Hoofdstuk 11

Internationale samenwerking, confiscatie en het EVRM

1	Inleiding	509
2	Internationale samenwerking en het EVRM	510
	Inleiding	510
	Jurisprudentie	511

3	De confiscatie en het EVRM	514
	Het recht op eigendom	515
	Raimondo v. Italië	516
	Artikel 1 Protocol 1, confiscatie en rechten van derden:	
	Agossi, Gasus en Air Canada	517
	Confiscatie en artikel 7 EVRM	523
	Confiscatie en artikel 6 EVRM	524
	De onschuldpresumptie	525
4	Conclusie	531
	Casus als addendum	531

Hoofdstuk 12

Slotbeschouwing

1	Inleiding	535
2	Doelmatigheid	535
	Internationale instrumenten	535
	Nationale wetgeving	538
	Interregionale rechtshulp	541
3	Rechtsbescherming	542
	Internationale instrumenten	542
	Nationale wetgeving en de rol van de rechter	544
	Interregionale rechtshulp	546
4	Conclusie	546

	Samenvatting	549
--	--------------	-----

	Summary	555
--	---------	-----

	Literatuur	561
--	------------	-----

	Trefwoordenregister	573
--	---------------------	-----

	Personenregister	578
--	------------------	-----

	Jurisprudentieregister	581
--	------------------------	-----

Bijlagen

1	Memorandum of understanding among member governments of the Caribbean Financial Action Task Force	584
2	Administratief samenwerkingsakkoord betreffende de uitwisseling van gegevens in verband met het witwassen van geld, gesloten tussen de daartoe bevoegde overheden van België en Nederland	589
3	Statement of purpose of the Egmont Group of Financial Intelligence Units	593